

Nr 39

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proopsition angående godkännande av 1967 års vetekonvention och 1967 års konvention om livsmedelshjälp.

I en till riksdagen den 20 oktober 1967 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 156, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag hemställt att riksdagen måtte godkänna 1967 års vetekonvention och 1967 års konvention om livsmedelshjälp, båda konventionerna med giltighet fr. o. m. den 1 juli 1968 t. o. m. den 30 juni 1971.

Efter redogörelse för avgivet remissyttrande från *statens jordbruksnämnd*, som efter hörande av *Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening*, tillstyrkt att Sverige ansluter sig till de båda konventionerna, har *departementschefen* anfört.

»Såväl vetekonventionen som konventionen om livsmedelshjälp utgör indirekt delar av den uppgörelse om tullsänkningar m. m. som nåddes i Kennedy-ronden i maj 1967. Det är därför naturligt och nödvändigt att bedömningen av konventionerna sker i nära anslutning till ställningstagandet till förhandlingsresultatet i dess helhet. Jag vill i det sammanhanget hänvisa till den redogörelse för förhandlingsresultatet i Kennedy-ronden och de förslag som framlagts i prop. 1967: 150. I denna proposition har Kungl. Maj:t på hemställan av chefen för finansdepartementet bl. a. föreslagit riksdagen att godkänna en överenskommelse om grunderna för förhandling om ett världsvitt spannmålsarrangemang.

Vetekonventionen torde ha sin största betydelse genom att den kan väntas bidra till en fortsatt stabilisering av världsmarknadspriserna. Denna stabilisering torde tillsammans med de höjda minimipriserna bli till fördel för den export av svenskt vete som erfordras under den aktuella treårsperioden.

Ansvar för att förpliktelserna enligt vetekonventionen uppfylls vilar självfallet på de deltagande staterna. För Sveriges del finner jag det lämpligt att — liksom varit fallet med 1962 års veteavtal — den praktiska tillämpningen av konventionen sker under medverkan av *Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening*. Föreningen har också förklarat sig beredd härtill.

Kostnaderna för Sveriges deltagande i vetekonventionen torde, såvitt nu kan bedömas, bli av samma storleksordning som kostnaderna för 1962 års

internationella veteavtal, dvs. omkring 15 000 kr. per år. Liksom hittills bör kostnaderna bestridas från det under nionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.

I fråga om *konventionen om livsmedelshjälp* får jag efter samråd med statsrådet Wickman såsom föredragande i ärenden rörande finansiellt bistånd till främmande lands utveckling anföra följande. Konventionen utgör ett bidrag till strävandena att avhjälpa den svåra livsmedelsbristen i utvecklingsländerna. Den ingår som ett led i de totala ansträngningarna att stödja utvecklingsländernas ekonomiska och sociala utveckling. Det har under utarbetandet av konventionen ifrågasatts i vad mån livsmedelshjälpen enligt konventionen kommer att utgå utöver förekommande eller planerade åtaganden om bistånd till utvecklingsländerna. För Sveriges del har deklarerats att denna hjälp till fullo avses utgöra ett tillskott utöver gjorda och planerade biståndsåtaganden.

Bistånd till utvecklingsländernas livsmedelsförsörjning utgör ett prioriterat område inom den svenska biståndsverksamheten. Detta bistånd har i första hand tagit sikte på att komplettera mottagarländernas egna resurser för att producera och omhänderta livsmedel. Sverige har emellertid även lämnat bistånd i form av leveranser av livsmedel, inklusive vete. Dessa har främst kanaliserats genom Internationella livsmedelsprogrammet (World Food Program — WFP). WFP:s inriktning att väsentligen använda livsmedel som produktionsinsats i projekt och program syftande till utveckling av mottagarlandets egna resurser ligger helt i linje med våra principer för bistånd till utvecklingsländernas livsmedelsförsörjning.

Såsom redovisats i det föregående kan livsmedelshjälpen lämnas antingen multilateralt eller bilateralt. För Sveriges del torde den multilaterala hjälpformen vara att föredra både av principiella och praktiska skäl. Den nya livsmedelshjälpen bör vidare anpassas till övriga svenska insatser av samma art. Det synes därför lämpligt att överlämna handhavandet av den nya livsmedelshjälpen till det tidigare nämnda WFP, vilket organ enligt min bedömning visat sig vara ett effektivt instrument för överföring av livsmedelshjälp till utvecklingsländerna. Sveriges bidrag enligt konventionen bör därvid så vitt möjligt ansluta sig till vår bidragsgivning till WFP:s ordinarie program. WFP har i princip förklarat sig berett att medverka. Jag vill således förorda att denna utväg prövas i första hand.

Sveriges bidrag enligt konventionen kan i princip utgå antingen i form av leveranser av svensk spannmål eller i kontanter för spannmålsinköp. Mot bakgrunden av den relativt betydande överskottsproduktion av vete som förekommer inom landet finns det anledning anta att Sveriges bidrag kan lämnas i form av veteleveranser. Jag förordar därför att detta alternativ väljs i första hand. Som framgår av jordbruksnämndens yttrande är Svensk spannmålshandel beredd att tillhandahålla de erforderliga kvantiteterna.

Vid beräkningen av kostnaderna för Sveriges deltagande i konventionen

om livsmedelshjälp bör hänsyn tas först och främst till den ersättning som skall utgå för inköp av erforderliga vetekvantiteter. Avräkning bör därvid ske till de priser (f.o.b.) som kan påräknas för svenskt vete vid normala kommersiella försäljningar. Med utgångspunkt från konventionens avräkningspris, som är ca 33 kr. per dt, skulle den årliga kostnaden komma att uppgå till i runt tal 18 milj. kr.

Konventionen om livsmedelshjälp föreskriver att givarländerna skall tillhandahålla vete f.o.b. hamn i givarlandet. Någon skyldighet att svara för kostnaderna för bl. a. frakt föreligger alltså i princip inte. Det kan emellertid antas att WFP inte har möjligheter att ta på sig fraktkostnaderna. Det kan vidare antas att mottagarländerna får svårt att med egna medel täcka dessa kostnader. Med hänsyn härtill anser jag det skäligt att Sverige — i likhet med vad som sker vid övrigt svenskt gåvobistånd — svarar för de fraktkostnader som uppstår vid de svenska hjälpleveranserna. Enligt vad WFP uppgett torde man kunna räkna med årliga fraktkostnader av högst 5 milj. kr.

Utöver fraktkostnaderna har man sannolikt att räkna med kostnader för WFP:s administration av den svenska hjälpen. Av de kontakter som tagits med WFP i denna fråga framgår att man ännu inte har möjlighet att fastställa kostnaderna men att man överslagsvis räknar med högst 5 % av leveransvärdet. Under förutsättning att WFP omhänderhar administrationen av Sveriges hela leveransåtagande, 54 000 ton, skulle de årliga kostnaderna uppgå till inemot 1 milj. kr.

Med reservation för det bristfälliga underlaget för bedömningarna skulle alltså de sammanlagda kostnaderna för Sveriges deltagande i konventionen om livsmedelshjälp uppgå till högst 24 milj. kr. per år. Kostnaderna bör bestridas från det under sjunde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget Multilateralt finansiellt utvecklingsbistånd. Förslag om medelsanvisning torde komma att lämnas i statsverkspropositionen till 1968 års riksdag.»

Utskottet. Enligt en inom ramen för Kennedyronden träffad principöverenskommelse förband sig deltagande stater, däribland Sverige, att ingå i förhandlingar om ett treårigt spannmålsarrangemang på vidast möjliga bas, vilket skulle innehålla vissa i överenskommelsen angivna bestämmelser. Dessa avsåg bl. a. maximi- och minimipriser för handeln med vete samt ett program för livsmedelshjälp till u-länderna, omfattande en årlig kvantitet av 4,5 miljoner ton spannmål för konsumtion. Principöverenskommelsen har vid den i anledning av överenskommelsen sammankallade vetekonferensen i Rom den 12 juli—den 18 augusti 1967 lett till reguljära avtal i form av två konventioner, den ena rörande vetehandeln och den andra rörande livsmedelshjälp.

Principöverenskommelsen rörande spannmålsarrangemanget, som underställts riksdagen i proposition 1967: 150, har behandlats av bevillningsut-

skottet och där tillstyrkts i dess betänkande nr 1967: 63. I nu föreliggande proposition 1967: 156 har de båda i det föregående omnämnda konventionerna rörande vetehandeln resp. livsmedelshjälpen förelagts riksdagen för godkännande.

Utskottet, som vid sin bedömning av konventionerna ej funnit anledning till erinran mot desamma, föreslår,

att riksdagen godkänner 1967 års vetekonvention och 1967 års konvention om livsmedelshjälp.

Stockholm den 22 november 1967

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Lage Svedberg (s)*, Augustsson (s)*, Isacson (h), Skårman (fp), Wanhainen (s)*, Lundberg (h)*, fru Lundblad (s), herrar Karl-Erik Eriksson (fp) och Wikberg (cp);

från andra kammaren: herr Hansson i Skegrie (cp), fru Lindskog (s), herrar Antby (fp), Arweson (s), Eliasson i Moholm (h), Johanson i Väster-
vik (s), Persson i Skänninge (s), Nilsson i Lönsboda (fp), Jonasson (cp) och Eskilsson i Likenäsa (s).

* Ej närvarande vid justeringen.